

Σημείωμα προς το Υπουργικό Συμβούλιο (POLICY PAPER) με θέμα τη δημιουργία καζίνο στην Κύπρο

Της κυρίας Μύρ. ΛΟΪΖΙΔΗ - ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
και της κυρίας Σαβ. Τ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ
Φοιτ. του Μετ. Προγρ. Σπ. «Δημόσιας Διοίκησης»
Πανεπ. ΝΕΑΠΟΛΙΣ, Πάφος

Εισαγωγή

Στα πλαίσια εξεύρεσης άμεσα πρόσθετων οικονομικών πόρων η δημιουργία καζίνο φαντάζει επιτακτική ανάγκη. Η ίδρυση καζίνο στην Κύπρο είναι ένα πολύπτυχο και πολυεπίπεδο θέμα, που δεν θα πρέπει να αντιμετωπισθεί ούτε με προχειρότητα ούτε και με ερασιτεχνισμό. Πρόκειται για ένα έργο υποδομής που θα σημαδέψει την Κύπρο για τις επόμενες δεκαετίες. Πρόκειται για μια απόφαση που θα επηρεάσει καταλυτικά τον τουρισμό, αλλά και ευρύτερα την οικονομία.

Στα πλαίσια αυτά τονίζουμε την ανάγκη για σοβαρές προσεγγίσεις για επαγγελματισμό και ορθολογισμό. Από τα αρχικά στάδια του σχεδιασμού οφείλουμε να πάρουμε τις σωστές αποφάσεις και να προωθήσουμε τις καλύτερες υπό τις περιστάσεις λύσεις. Δεν έχουμε την πολυτέλεια να κάνουμε λάθη ή να μετανιώσουμε για τυχόν άστοχες αποφάσεις. Η ίδρυση καζίνο πρέπει να γίνει από την αρχή σωστά για να πετύχει τους στόχους της.

Είναι κοινά αποδεκτό ότι η δημιουργία καζίνο θα εμπλουτίσει το τουριστικό μας προϊόν, θα φέρει επενδύσεις, θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας, θα αποφέρει νέα έσοδα για το κράτος και γενικά θα ενισχύσει την οικονομία μας. Σημαντικό θέμα είναι η αποτελεσματική υλοποίηση του έργου, οι νομοθετικές ρυθμίσεις που θα γίνουν, η προκήρυξη του έργου, η αξιολόγηση, η κατακύρωση, η δανειοδότηση, η εκτέλεση κ.τ.λ., τα οποία θα κρίνουν την αξιοπιστία του κράτους μας, αφού αναποτελεσματικές προσεγγίσεις και χρονοβόρες διαδικασίες θα αποθαρρύνουν τους υποψήφιους ξένους επενδυτές, κάτι το οποίο θα είναι καταστροφικό για τον τόπο μας με αρνητικές προεκτάσεις σε άλλα θέματα και τομείς.

Θετικά / αρνητικά στοιχεία από την δημιουργία καζίνο στην Κύπρο.

Εδώ και αρκετά χρόνια το θέμα λειτουργίας καζίνο αποτελεί πεδίο αντιπαραθέσεων και διχογνωμιών. Παρόλα αυτά υπάρχουν πολλά πλεονεκτήματα σε πολλά πεδία από τη δημιουργία του, ιδιαίτερα σ' αυτή την κρίσιμη περίοδο για την οικονομία.

1. Η προοπτική προσέλκυσης καινούργιας «αγοράς» τουρισμού. Αποτελέσματα ερευνών τόσο του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού, όσο και άλλων φορέων έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα, ότι η δημιουργία καζίνο θα επιφέρει αύξηση του τουρισμού ιδιαίτερα κατά τους χειμερινούς μήνες. Υπολογίζεται, ότι η αύξηση αυτή θα είναι από 700.000 μέχρι 1.000.000 επιπλέον άτομα ετησίως. Στόχος είναι η προσέλκυση νέων τουριστών υψηλής εισοδηματικής στάθμης, καθώς και η προσέλκυση ξένων επενδυτών για παρεμφερείς με το καζίνο δραστηριότητες.

2. Δημιουργία πολλών νέων θέσεων εργασίας, τόσο κατά την ανέγερσή του, όσο και για τη μετέπειτα λειτουργία του. Κάτι τέτοιο θα βοηθούσε σημαντικά στη μείωση του υψηλού ποσοστού ανεργίας που έχει η Κύπρος. Υπολογίζεται, ότι ανάλογα με το μοντέλο που θα αδειοδοτηθεί, οι νέες θέσεις εργασίας θα κυμανθούν από 1000 - 4000 .

3. Περιορισμός παράνομου τζόγου. Για τη διάφορα υποκατάστατα που λειτουργούν ως καζίνο (online), τόσο στην ελεύθερη Κύπρο, όσο και στο Κατεχόμενο τμήμα (περίπου 20 μικρά καζίνο) υπολογίζεται, ότι ο ετησίως τζίρος τους φτάνει μέχρι και τα 3 δισεκ. ευρώ. Για τα ποσά αυτά δεν καταβάλλεται κανένας φόρος. Τα καζίνο δεν υπόκεινται σε κανένα έλεγχο, όσον αφορά την ασφάλεια των πολιτών και των επισκεπτών.

4. Η αύξηση των εσόδων του κράτους, κατ' αρχάς από τις αδειοδοτήσεις και μετά από τη φορολόγηση των κερδών και των στοιχημάτων, είναι υψίστης σημασίας στην τρέχουσα δυσμενή οικονομική κατάσταση. Συγκεκριμένα, προτείνεται η επιβολή φόρου ακαθάριστων κερδών από τα τυχερά παιχνίδια στους παίκτες ύψους 20% και επίσης ακόμα 1% να επιβαρύνει των κύκλο εργασιών της εταιρίας, με στόχο να χρηματοδοτεί διάφορες άλλες πρωτοβουλίες για τον τουρισμό. Το κόστος για κάθε άδεια καζίνο κοστολογείται στα 100.00.000 ευρώ. Επίσης, υπολογίζεται ότι το κέρδος μιας τέτοιας απόδοσης, για το κράτος, σε αυτό τον τομέα εκτιμάται, ότι θα είναι γύρω στο 0,5 δισ. ευρώ ετησίως εξαιρουμένων των εσόδων από παρεμφερείς δραστηριότητες (τουρισμός, συνέδρια, επενδύσεις κ.λ.)

Αδιαμφισβήτητα η δημιουργία καζίνο μπορεί να έχει και αρνητικές επιπτώσεις, αλλά εάν ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα μπορεί αυτές να προληφθούν, όπως:

1. Εθισμός στα τυχερά παιχνίδια με καταστροφικές συνέπειες σε διάφορες οικογένειες.
2. Οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.
3. Ενεχυροδανειστήρια και τοκογλυφία.
4. Πορνεία.
5. Καταστροφή των μικρών ανταγωνιστικών επιχειρήσεων.
6. Οχλήσεις στη περιοχή εγκατάστασης.

Οι κατάλληλες νομοθετικές ρυθμίσεις, όσο και ο τύπος /κατηγορία καζίνο, που θα αδειοδοτηθεί να λειτουργήσει, μπορεί να αποτρέψει την εμφάνιση τέτοιων φαινομένων. Ο καθορισμός κατώτατου ορίου ηλικίας και εισοδηματικά κριτήρια των ατόμων, που θα εισέρχονται στο καζίνο, θα πρέπει να καθοριστεί στη σχετική νομοθεσία, που θα ψηφιστεί. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να απαγορευτεί η διαφήμισή του και να οργανώνονται από το κράτος εκστρατείες ενημέρωσης και εκπαιδευτικά προγράμματα για τον εθισμό και τα προβλήματα, που προκαλεί ο τζόγος.

Μοντέλα καζίνο

Οι τρεις κύριοι τύποι καζίνο, που απαντώνται συνήθως είναι:

1. Multiple casino licenses.
2. Integrated resort licence.
3. Combined model.

1. Multiple casino licenses

Ο πρώτος τύπος καζίνο αφορά στη χορήγηση πολλαπλών αδειών για τη δημιουργία μικρού μεγέθους καζίνο 10 τραπέζια και 50 κουλοχέρηδες. Αυτό έχει ως πλεονέκτημα τη γεωγραφική διασπορά τους σε πολλές πόλεις της Κύπρου έτσι, ώστε να μη γίνεται δυσμενής διάκριση μεταξύ των διαφόρων περιοχών. Η ικανότητα διασποράς των ωφελειών των καζίνο στην Ανάπτυξη και στον Τουρισμό είναι το βασικό πλεονέκτημα αυτού του μοντέλου. Αυτό το είδος συναντάται ευρέως σε όλες τις χώρες της Ευρώπης, καθώς και στις γειτονικές μας Χώρες, όπως στη Μάλτα, Καταλονία, Τουρκία. Το βασικό του μειονέκτημα είναι η αδυναμία προσέλκυσης μεγάλου αριθμού επί πλέον τουριστών στην Κύπρο, κάτι που δεν συνάδει με τους στόχους του ΚΟΤ. Σχετική μελέτη του ΚΟΤ καταδεικνύει, ότι μόνο ένα ποσοστό της τάξεως του 20-30% προτίθεται να κάνει χρήση αυτής της επί πλέον υπηρεσίας. Παράλληλα, αποτελέσματα της ίδιας μελέτης καταδεικνύουν, ότι τέτοιου είδους καζίνο δεν προσελκύουν μεγάλους επενδυτές, αλλά ούτε και καινούργια «αγορά» τουρισμού. Στη Μάλτα και στην Καταλονία, όπου υπάρχουν τέτοιου είδους καζίνο, υπολογίζεται, ότι το 80% των επισκεπτών είναι ντόπιοι.

Επιπρόσθετα, ένα ακόμα σοβαρό μειονέκτημά τους είναι το ενδεχόμενο ο αυξανόμενος μεταξύ τους ανταγωνισμός να μειώσει το επίπεδο και να δημιουργηθεί κίνδυνος προώθησης του προϊόντος τους σε ντόπιους κατοίκους, ώστε να καταφέρουν να επιβιώσουν.

Η οικονομική κρίση φαίνεται να μην άφησε ανεπηρέαστα πολλά μικρά καζίνο αυτού του τύπου σε ολόκληρη την Ευρώπη, τα οποία είτε τερμάτισαν τη λειτουργία τους, είτε αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα βιωσιμότητας. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Μεγάλης Βρετανίας και της Ελλάδας, όπου αρκετά μικρά καζίνα είτε έκλεισαν είτε είναι προς πώληση

αφού δεν μπόρεσαν να αντέξουν το βάρος της οικονομικής κρίσης. Επίσης, στην περιοχή της Καταλονίας έχουν αρχίσει διαδικασίες αδειοδότησης ενός μεγάλου καζίνο, αφού τα πολλά μικρά που υπάρχουν αποδείχτηκε, ότι προσελκύουν μόνο τους ντόπιους και πολύ μικρό αριθμό ξένων επισκεπτών. Εξάλλου, δεν μπορούν να δοθούν πολλαπλές άδειες και μετά να αποσυρθούν.

2. Integrated resort licence

Ο δεύτερος τύπος καζίνο αφορά στη χορήγηση άδειας, για ένα καζίνο ολοκληρωμένο θέρετρο μεγάλης δυναμικότητας τραπεζιών - 100, κουλοχέριδων-1000 και 1000 άλλα δωμάτια για κλίνες, συνεδριακούς χώρους και διάφορα άλλα καταστήματα. Τα πλεονεκτήματα αυτού του τύπου καζίνο είναι πολλά:

- Μεγάλη επένδυση, η οποία θα έχει πολλαπλά πλεονεκτήματα (οικονομικά, θέσεις εργασίας, κοινωνικά κ.τ.λ.) από το στάδιο της κατασκευής λόγω του όγκου, του μεγέθους και της έκτασης του έργου, όσο και κατά τη λειτουργία του.

- Εστιάζεται σε διεθνή τουρισμό και ιδιαίτερα σε «casino tourist» με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο αριθμός των νέων τουριστών /επισκεπτών (500.000 - 1.000.000 ετησίως).

- Θα αναβαθμίσει την εικόνα της Κύπρου διεθνώς.

- Ο παράνομος τζόγος ιδιαίτερα των κατεχομένων θα περιορισθεί, αφού οι παίκτες θα προτιμούν ένα άνετο και ασφαλές περιβάλλον.

- Θα καταλαμβάνει μία μεγάλη έκταση γης με αποτέλεσμα να προωθείται η χωροθέτησή του εκτός οικιστικών ζωνών ανάπτυξης σε περιοχές μακριά, τόσο από τα κέντρα των πόλεων, όσο και από παραθαλάσσιες περιοχές, απομακρύνοντάς το συνάμα από τους ντόπιους. Έτσι, η χωροθέτηση του αυτή δεν θα δημιουργήσει προβλήματα στις υφιστάμενες τουριστικές εγκαταστάσεις, αλλά και θα εμποδίζει την εύκολη πρόσβαση στους ντόπιους.

Κύριο μειονέκτημα αποτελεί η συγκέντρωση της οικονομικής δραστηριότητας σε ένα σημείο, δηλαδή σε μία συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Αδιαμφισβήτητα, η ανάπτυξη αυτής της περιοχής που θα επιλεγεί για την κατασκευή ενός τέτοιου θέρετρου θα είναι ραγδαία, αλλά το όφελος θα αφορά στη συγκεκριμένη περιοχή. Αναπτύξεις, όπως καταστήματα, εστιατόρια, εμπορικά κέντρα κ.λ. θα κατασκευαστούν πλησίον του εν λόγω θέρετρου.

Επιπρόσθετα η κατασκευή τέτοιας κλίμακας έργου είναι χρονοβόρα, αφού απαιτούνται 3-4 χρόνια για την υλοποίηση του (σχεδιασμός, άδειες, κατασκευή).

3. Combined model

Ο τρίτος τύπος καζίνο αποτελεί συνδυασμένο μοντέλο των αναφερθέντων τύπων. Διαθέτει όλα τα πλεονεκτήματα που έχουν και οι δύο τύποι καζίνο απαλείφοντας όλα τα μειονεκτήματά τους. Στον συνδυασμένο τύπο προβλέπεται εκτός από τη δημιουργία ενός μεγάλου καζίνο και η αδειοδότηση μικρού αριθμού καζίνο (2-3) τύπου «multiple casino licenses» στον ίδιο επενδυτή. Με αυτό τον τρόπο θα καλυφθεί από τα μικρά καζίνα ο χρόνος, που απαιτείται για την ολοκλήρωση του μεγάλου «integrated resort casino», αφού θα μπορούσαν να κάνουν χρήση υφιστάμενων κατασκευών, που πληρούν όμως τις απαιτούμενες προδιαγραφές, όπως πολυτελών ξενοδοχειακών μονάδων, μεγάλων συνεδριακών χώρων κ.ά.

Εισήγηση

Η εισήγηση είναι όπως υιοθετηθεί το συνδυασμένο μοντέλο και δοθεί μία άδεια με πολύ υψηλές προδιαγραφές και οικονομικές απαιτήσεις, για δημιουργία ενός μεγάλου καζίνο-θερέτρου (casino-resort) και 2 μικρότερων μονάδων, στον ίδιο επενδυτή. Έτσι προσφέρουμε κάτι διαφορετικό από αυτά που υπάρχουν στην υπόλοιπη Ευρώπη και στις γεωγραφικά κοντινές μας χώρες. Η Κύπρος απέχει 2-4 ώρες από τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες. Για να πεισθεί κάποιος ενδιαφερόμενος να ταξιδέψει θα πρέπει να είναι για ένα είδος καζίνο, που δεν υπάρχει στην υπόλοιπη Ευρώπη. Η γεωγραφική θέση της Κύπρου σε συνδυασμό με την πολιτική αστάθεια που υπάρχει στις γειτονικές μας χώρες αποτελεί βασικό πλεονέκτημα, για την προσέλκυση μεγάλων παιχτών/επενδυτών από χώρες τρίτες προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αναφέρεται ενδεικτικά, ότι το τουριστικό ρεύμα από τη Ρωσία αυξήθηκε κατά 130% κατά το έτος 2012. Επίσης γειτονικές μας χώρες, όπως το Ισραήλ έχουν πολύ αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο για τη λειτουργία καζίνο, ενώ έχουν αρκετούς παίκτες /επενδυτές μέλη σε μεγάλα καζίνο.

Παράλληλα, με τη δημιουργία των δύο μικρότερων μονάδων, σωστά χωροθετημένων, θα εξυπηρετηθεί η ευρύτερη γεωγραφική περιοχή της Κύπρου και λαμβανομένου υπόψη του μικρού μεγέθους του νησιού θα υπάρχει εύκολη πρόσβαση από παντού. Συνάμα η αδειοδότηση και λειτουργία των δύο μικρών καζίνο θα είναι άμεση και θα αρχίσουν να αποδίδουν μέχρι την αποπεράτωση του «integrated resort casino». Η λειτουργία των μικρών καζίνο θα μπορεί να γίνει άμεσα σε υφιστάμενα κτίρια όπως ξενοδοχεία. Η εισήγηση είναι όπως το θέμα του χώρου ανέγερσης καζίνο θα πρέπει να αφηθεί για επιλογή στους επενδυτές, που θα επενδύσουν τα κεφάλαιά τους στην Κύπρο και θα επιθυμούν τα βέλτιστα αποτελέσματα. Αυτοί έχουν την εμπειρία και την τεχνογνωσία και θα πρέπει να προτείνουν τους χώρους, που θεωρούν κατάλληλους και οικονομικά βιώσιμους για το καζίνο.

Συγκρίνοντας τα top ten casinos του κόσμου διαπιστώνουμε ότι στοχεύουν σε επενδυτές/παίκτες, οι οποίοι είναι μέλη σε καζίνο/θέρετρα και επενδύουν εκατομμύρια δολάρια ημερησίως.

Σε όλα τα μεγάλα καζίνο της Αμερικής, της Κίνας και της Αυστραλίας το μεγαλύτερο ποσοστό των παικτών, περίπου 70%, είναι μέλη. Επομένως, μια επένδυση δεν μπορεί να βασιστεί μόνο στο 20%-30% από τους τουρίστες που έρχονται στη Κύπρο για τα υπόλοιπα πλεονεκτήματα του νησιού (ήλιος, θάλασσα), γιατί το έργο μας δεν θα είναι βιώσιμο. Ο συνδυασμένος τύπος καζίνο θα ικανοποιήσει, τόσο τους τουρίστες αναψυχής, όσο και τους επαγγελματίες παίκτες. Ο στρατηγικός επενδυτής, που θα επιλεγεί θα πρέπει να έχει τέτοια μέλη/παίκτες που θα τον στηρίξουν, ώστε να καταστεί βιώσιμη η επένδυση. Αυτοί οι παίκτες δεν θα επιλέξουν την Κύπρο για τον ήλιο ή για τη θάλασσα, αλλά είναι επιχειρηματίες, που θα έρθουν με τα ιδιωτικά τους jet να παίξουν με άνεση και ασφάλεια.

Όσον αφορά το νομοθετικό/ρυθμιστικό πλαίσιο απαιτείται η δημιουργία ανεξάρτητης εποπτικής Αρχής Καζίνο με εξειδικευμένους Συμβούλους, γνώστες του αντικειμένου και των συνθηκών, που επικρατούν στην Κύπρο. Με τη βοήθεια Συμβούλων με εξειδικευμένη τεχνογνωσία σε τέτοια θέματα θα πρέπει να αντλήσουμε πληροφορίες και παραδείγματα από χώρες, που έχουν αναπτύξει αυτό το προϊόν για να εξασφαλίσουμε το βέλτιστο αποτέλεσμα. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να ετοιμαστεί μελέτη προς ψήφιση αυστηρού νομοθετικού πλαισίου, το οποίο θα καταγράφει τις διαδικασίες και όλες τις σχετικές πρόνοιες για αδειοδότηση και λειτουργία τέτοιων υποστατικών. Τα βασικά σημεία της δημιουργίας καζίνο θα πρέπει να είναι:

- Το σύστημα και τη διαδικασία αδειοδότησης, ποίοι θα δικαιούνται να υποβάλουν αίτηση.
- Ανάπτυξη της επικοινωνιακής στρατηγικής, (φορείς που θα εμπλακούν π.χ. Κ.Ο.Τ., διορισμός Συμβούλων με πείρα σε θέματα καζίνο).
- Πολιτικές αποφάσεις, (εμπλέκεται ο Κ.Ο.Τ και το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, Υπουργείο Εσωτερικών).
- Καθορισμός δασμών και φόρων για τα τυχερά παιχνίδια.
- Καθορισμός Υπουργικής Συμβουλευτικής Επιτροπής, (θα εξετάζει τις πολιτικές αποφάσεις και θα προχωρεί σε εισηγήσεις σχετικά με την επιλογή υποψηφίων για την επιτροπή καζίνο, τη μελέτη επενδυτικού ενδιαφέροντος, διαπραγμάτευση με τους ενδιαφερόμενους - επικρατέστερους επενδυτές κ.τ.λ.).
- Τις διάφορες κατηγορίες καζίνο.
- Τα παιχνίδια, που θα δικαιούνται να προσφέρουν και τις εγκαταστάσεις που θα έχουν.
- Ορισμός των δικαιούχων για κάρτα μέλους και δικαιώματα ή προνόμια που θα έχουν οι κάτοχοι τους.

- Τη χρήση καρτών VISA και το δανεισμό.
- Την προστασία από την εκμετάλλευση.
- Τη διαφήμιση, το σύστημα προώθησης, το σύστημα μελών, τον τρόπο εγγραφής και την είσοδο ανηλίκων.
- Τη σωστή αντιμετώπιση και διαχείριση του εθισμού και των προβληματικών παικτών
- Τη σωστή ενημέρωση για τον τρόπο και τους κανόνες λειτουργίας του καζίνο.
- Τη φορολογία.
- Την άρση της άδειας λειτουργίας - μόνιμη ή προσωρινή.
- Ποιος θα έχει την ευθύνη, επίβλεψη και έλεγχο κτιρίων, εγκαταστάσεων, λογαριασμών και προσωπικού.
- Δυνατότητα ακύρωσης στοιχημάτων, που κρίνονται άδικα ή παράνομα.

Το παρόν Σημείωμα αποσκοπεί στο να ενημερωθεί το Συμβούλιο και να υποβληθούν εισηγήσεις από τα μέλη του ούτως, ώστε οι όποιες αποφάσεις κληθεί να πάρει να είναι προς το συμφέρον της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Τα αναφερόμενα στοιχεία έχουν αντληθεί από τις ακόλουθες πηγές:

1. Δημοσιεύματα Μελέτης Deloitte για τη δημιουργία καζίνο στον εγχώριο τύπο (εφημερίδες Μάχη, Φιλελεύθερος και Καθημερινή).
2. Δημοσιεύματα Μελέτης Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού για τη δημιουργία καζίνο.
3. Δημοσιεύματα συναντήσεων Εμπορικού Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Πάφου με άλλους Φορείς της Επαρχίας Πάφου για το θέμα της δημιουργίας Καζίνο.
4. Άρθρα του Sigmalive news και του ANT1IW σχετικά με τη δημιουργία καζίνο.
5. www.philenews.com
6. Έρευνα του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού για την «Ανταγωνιστικότητα και τις προοπτικές του Κυπριακού Τουρισμού», Ιούλιος 2013.
7. Δημοσιεύσεις του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών της Κυπριακής Δημοκρατίας.
8. <http://casinopolis.org>